

Fundusze Europejskie
dla Rozwoju Społecznego

Rzeczpospolita
Polska

Dofinansowane przez
Unię Europejską

Rodzinna Piecza Zastępcza

Projekt „Społeczna równowaga” w ramach programu Fundusze Europejskie dla Rozwoju Społecznego 2021-2027 współfinansowany ze środków Europejskiego Funduszu Społecznego Plus, działanie 04.13 Wysokiej jakości system włączenia społecznego.

1

Rodzinna piecza zastępcza

Rodziną formę pieczy zastępczej stanowią rodziny zastępcze spokrewnione, niezawodowe, zawodowe, w tym pełniące funkcję pogotowia rodzinnego i zawodowe specjalistyczne oraz rodzinne domy dziecka. Zapewniają one dziecku całodobową opiekę i wychowanie, traktują je w sposób sprzyjający poczuciu godności i wartości osobistej, zapewniają kształcenie, rozwój uzdolnień i zainteresowań, dostęp do świadczeń zdrowotnych, zaspokajają jego potrzeby emocjonalne, bytowe, rozwojowe, społeczne i religijne, a także umożliwiają dziecku kontakt z rodzicami i innymi dla niego osobami bliskimi, chyba że z uwagi na dobro dziecka sąd postanowi inaczej.

Umieszczenie dziecka w pieczy zastępczej może nastąpić na podstawie postanowienia sądu. Podstawowa procedura, przewidziana w Kodeksie rodzinnym i opiekuńczym, to procedura umieszczenia dziecka w pieczy zastępczej w ramach ograniczenia władzy rodzicielskiej rodzicom biologicznym.

2

Jak zostać rodziną zastępczą

Rodzinę zastępczą ustanawia dla dziecka sąd opiekuńczy (Sąd Rejonowy, Wydział Rodzinny i Nieletnich) właściwy ze względu na miejsce zamieszkania dziecka. Kandydaci na rodzinę zastępczą muszą spełniać określone wymagania, w tym posiadać zaświadczenie ukończenia szkolenia organizowanego przez organizatora rodzinnej pieczy zastępczej lub prowadzonego przez ośrodek adopcyjny.

3

Jak stworzyć rodzinny dom dziecka

Rodzinny dom dziecka to forma pieczy zastępczej, której zadaniem jest sprawowanie opieki nad dziećmi pozbawionymi odpowiedniej opieki przez rodziców biologicznych. Rodzinny dom dziecka powstaje w odpowiedzi na realne zapotrzebowanie. Rodzinne domy dziecka istnieją na podstawie umowy o utworzenie rodzinnego domu dziecka. Umowę taką podpisuje się ze starostą lub podmiotem, któremu powiat zlecił organizowanie rodzinnego domu dziecka.

4

W jaki sposób powstają zastępcze rodziny zawodowe

Rodziny zawodowe powstają poprzez zawarcie z kandydatami umowy o pełnienie takiej funkcji. Umowę zawiera starosta (lub upoważniony przez niego kierownik PCPR). Umowa zawierana w zakresie pełnienia funkcji rodziny zawodowej jest umową o charakterze cywilnoprawnym i mają do niej zastosowanie przepisy Kodeksu cywilnego, dotyczące umowy zlecenia. Umowa określa czas, na jaki zostaje zawarta oraz warunki i sposób jej zmiany oraz rozwiązania.

5

PEŁNIENIE FUNKCJI rodziny zastępczej oraz prowadzenie rodzinnego domu dziecka może być powierzone osobom, które:

- ✓ dają rękojmię należytego sprawowania pieczy zastępczej;
- ✓ nie są i nie były pozbawione władzy rodzicielskiej oraz władza rodzicielska nie jest im ograniczona ani zawieszona;
- ✓ wypełniają obowiązek alimentacyjny – w przypadku gdy taki obowiązek w stosunku do nich wynika z tytułu egzekucyjnego;
- ✓ nie są ograniczone w zdolności do czynności prawnych;
- ✓ są zdolne do sprawowania właściwej opieki nad dzieckiem, co zostało potwierdzone:
  - zaświadczeniem lekarskim o stanie zdrowia wystawionym przez lekarza podstawowej opieki zdrowotnej,
  - opinią o posiadaniu predyspozycji i motywacji do pełnienia funkcji rodziny zastępczej lub prowadzenia rodzinnego domu dziecka wystawioną przez psychologa, który posiada co najmniej wykształcenie wyższe magisterskie na kierunku psychologia oraz dwuletnie doświadczenie w poradnictwie rodzinnym;
- ✓ przebywają na terytorium Rzeczypospolitej Polskiej, z tym że w przypadku cudzoziemców ich pobyt jest legalny;
- ✓ zapewnią odpowiednie warunki bytowe i mieszkaniowe umożliwiające dziecku zaspokajanie jego indywidualnych potrzeb, w tym: rozwoju emocjonalnego, fizycznego i społecznego, właściwej edukacji i rozwoju zainteresowań, wypoczynku i organizacji czasu wolnego;
- ✓ nie figurują w bazie danych Rejestru Sprawców Przestępstw na Tle Seksualnym z dostępem ograniczonym;
- ✓ nie były skazane prawomocnym wyrokiem za umyślne przestępstwo;
- ✓ w przypadku rodziny zastępczej niezawodowej co najmniej jedna osoba tworząca tę rodzinę musi posiadać stałe źródło dochodów;
- ✓ rodzina zastępcza oraz prowadzący rodzinny dom dziecka sprawujący pieczę zastępczą nad dzieckiem mogą czasowo, za zgodą sądu, sprawować pieczę zastępczą nad tym dzieckiem poza terytorium Rzeczypospolitej Polskiej;
- ✓ sprawowanie pieczy zastępczej nad dzieckiem może być czasowo powierzone przez sąd rodzinie zastępczej lub prowadzącemu rodzinny dom dziecka, którzy nie zamieszkują na terytorium Rzeczypospolitej Polskiej, w przypadku gdy rodzina zastępcza lub prowadzący rodzinny dom dziecka sprawują pieczę zastępczą nad rodzeństwem tego dziecka.

6

WSPARCIE dla rodzin zastępczych oraz rodzinnych domów dziecka

W przypadku czasowego niesprawowania opieki nad dzieckiem przez rodzinę zastępczą lub prowadzącego rodzinny dom dziecka, w szczególności w okresie urlopu, szkoleniu, pobycie w szpitalu lub innych nieprzewidzianych trudnościach czy zdarzeniach losowych, piecza zastępcza nad dzieckiem może zostać powierzona rodzinie pomocowej, którą może być rodzina zastępcza niezawodowa, zawodowa, prowadzący rodzinny dom dziecka lub małżonkowie czy osoba niepozostająca w związku małżeńskim, przeszkoleni do pełnienia funkcji rodziny zastępczej, prowadzenia rodzinnego domu dziecka lub rodziny przysposabiającej.

Przy zapewnianiu pieczy i wychowania dzieciom umieszczonym w rodzinie zastępczej lub rodzinnym domu dziecka oraz wykonywaniu innych czynności związanych z realizacją zadań rodziny zastępczej lub rodzinnego domu dziecka rodzina zastępcza oraz prowadzący rodzinny dom dziecka mogą korzystać z pomocy wolontariuszy, organizowanej przez organizatora rodzinnej pieczy zastępczej.

Pomoc specjalistyczna

Rodziny zastępcze mogą nieodpłatnie korzystać ze specjalistycznej pomocy organizowanej zazwyczaj przez jednostki organizacyjne powiatu lub podmioty, którym powiat zlecił realizację tego zadania, w szczególności udzielana jest:

- ✓ pomoc psychologiczna;
- ✓ pomoc pedagogiczna;
- ✓ pomoc prawna;
- ✓ udział w szkoleniach;
- ✓ uczestnictwo w grupach wsparcia.

Pomoc przy wykonywaniu codziennych obowiązków

W szczególnie uzasadnionych przypadkach, na wniosek rodziny zastępczej zawodowej lub rodziny zastępczej niezawodowej, prowadzącego rodzinny dom dziecka starosta może zatrudnić osobę do pomocy przy sprawowaniu opieki nad dziećmi i przy pracach gospodarskich.

Wsparcie finansowe dla rodzin zastępczych

Świadczenia oraz dodatki przyznawane są na wniosek, od dnia faktycznego umieszczenia dziecka w rodzinie zastępczej, rodzinnym domu dziecka, aż do dnia faktycznego opuszczenia tej rodziny, rodzinnego domu dziecka.

Świadczenia dla rodzin zastępczych i prowadzących rodzinne domy dziecka (obligatoryjne):

- ✓ świadczenia na pokrycie kosztów utrzymania dziecka w rodzinie zastępczej i rodzinnym domu dziecka (nie mniej niż 660 zł dla dzieci umieszczonych w rodzinach zastępczych spokrewnionych oraz nie mniej niż 1000 zł dla dzieci umieszczonych w pozostałych rodzinach zastępczych i rodzinnych domach dziecka),
- ✓ dodatek na dziecko legitymujące się orzeczeniem o niepełnosprawności lub orzeczeniem o znacznym lub umiarkowanym stopniu niepełnosprawności (nie mniej niż 200 zł),
- ✓ dodatek na dziecko umieszczone w rodzinie zastępczej zawodowej na podstawie ustawy z dnia 26 października 1982 r. o postępowaniu w sprawach nieletnich (nie mniej niż 200 zł).

Inne świadczenia dla osób sprawujących rodzinną pieczę zastępczą (obligatoryjne i fakultatywne):

- ✓ świadczenie jednorazowe na pokrycie niezbędnych kosztów związanych z potrzebami przyjmowanego dziecka,
- ✓ świadczenie jednorazowe lub okresowe na pokrycie kosztów związanych z wystąpieniem zdarzeń losowych lub innych zdarzeń mających wpływ na jakość sprawowanej opieki,
- ✓ dofinansowanie do wypoczynku dziecka poza miejscem zamieszkania,
- ✓ środki finansowe na utrzymanie lokalu mieszkalnego w budynku wielorodzinnym lub domu jednorodzinnego (może je otrzymać rodzina zastępcza niezawodowa i zawodowa; obligatoryjnie przysługują prowadzącemu rodzinny dom dziecka),
- ✓ świadczenie na pokrycie kosztów przeprowadzenia niezbędnego remontu (może je otrzymać rodzina zastępcza zawodowa),
- ✓ środki finansowe na pokrycie kosztów związanych z remontem lub ze zmianą lokalu (obligatoryjnie przysługują prowadzącemu rodzinny dom dziecka),
- ✓ środki finansowe na pokrycie innych niezbędnych i nieprzewidzianych kosztów związanych z opieką i wychowaniem dziecka oraz funkcjonowaniem rodzinnego domu dziecka (przysługują prowadzącemu rodzinny dom dziecka).

- ✓ wynagrodzenia dla rodziny zastępczej zawodowej,
- ✓ wynagrodzenia dla osób prowadzących rodzinny dom dziecka,
- ✓ dodatek dla rodziny zastępczej zawodowej pełniącej funkcję pogotowia rodzinnego, w której przebywa przez okres dłuższy niż 10 dni w miesiącu kalendarzowym więcej niż troje dzieci lub co najmniej jedno dziecko legitymujące się orzeczeniem o niepełnosprawności lub orzeczeniem o znacznym lub umiarkowanym stopniu niepełnosprawności,
- ✓ świadczenie za pełnienie funkcji rodziny pomocowej,
- ✓ wynagrodzenia dla osób zatrudnionych w rodzinnym domu dziecka do pomocy przy sprawowaniu opieki nad dziećmi i przy pracach gospodarskich,
- ✓ wynagrodzenia dla osób zatrudnionych w rodzinie zastępczej zawodowej.

Wynagrodzenia i dodatki dla rodziny zastępczej zawodowej oraz prowadzącego rodzinny dom dziecka, a także innych osób zatrudnionych do pomocy przy sprawowaniu rodzinnej pieczy zastępczej:

Wydawca:

Regionalny Ośrodek Polityki Społecznej w Rzeszowie

ul. Hetmańska 9, 35-045 Rzeszów

tel. +48 17 747 06 00

e-mail: sekretariat@rops.rzeszow.pl

www.rops.rzeszow.pl

Biuro projektu

ul. Hetmańska 9, 35-045 Rzeszów

tel. +48 17 747 06 38

Punkt konsultacyjno-doradczy

tel. +48 17 850 79 24

Wydruk publikacji na zlecenie Regionalnego Ośrodka Polityki Społecznej w Rzeszowie
w projekcie „Społeczna Równowaga” realizowanym w ramach programu
Fundusze Europejskie dla Rozwoju Społecznego 2021–2027
współfinansowanego ze środków Europejskiego Funduszu Społecznego Plus,
działania 04.13 Wysokiej jakości system włączenia społecznego.

Nakład: 550 szt.

Egzemplarz bezpłatny

Publikacja jest zgodna ze standardem dostępności WCAG 2.1. na poziomie AA